

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник Великобичківського надлісництва
Вадим ПУКМАН
«01» 2026 р.

Програма навчання
працівників Великобичківського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс»
з лісової сертифікації відповідно до принципів і критеріїв FSC®.

Ця програма розроблена на виконання Наказу № 227/39/2/2 від 02.02.2025р. Щодо дотримання вимог стандарту FSC® для України, (FSC-C132075) Стале управління в Великобичківському надлісництві філії «Карпатський лісовий офіс» з метою забезпечення виконання на підприємстві принципів і критеріїв FSC®.

1. Суть та значення лісової сертифікації, зміст Принципів і Критеріїв .

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загальновизнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства забезпечує заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Соціально орієнтоване ведення лісового господарства сприяє зростанню добробуту місцевого населення і суспільства в цілому, а також стимулює місцеве населення зберігати лісові ресурси.

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, проте не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем.

Сертифікація ведення лісового господарства (або лісова сертифікація) - це відносно новий процес, який швидко розвивається і стрімко змінює звичний вигляд світової торгівлі лісоматеріалами. Якщо раніше при укладанні контрактів на постачання лісопродукції покупців цікавили якість, строки постачання та ціна, то тепер до цих вимог додається ще й вимога екологічної сертифікації.

Вигоди, які отримує підприємство від проведення сертифікації, є такими:

- Наявність сертифікованої продукції поліпшує доступ на екологічно чутливі ринки.
- Пропозиції на постачання сертифікованої продукції зазвичай надходять від найбільш солідних компаній, тому вони більш довготермінові та стабільні.
- Сертифікація істотно поліпшує імідж підприємства та полегшує маркетинг його продукції.
- Сертифікована продукція зазвичай має більшу ціну отже підвищує прибуток.

Крім цього сертифікація сприяє модернізації виробничого процесу, підвищенню ефективності системи охорони праці та техніки безпеки на робочих місцях, підвищенню професійної відповідальності персоналу, забезпеченню сталості користування лісовими ресурсами, тощо.

Практично в усьому світі вкладення грошей в сертифікацію окупається і є корисним, як для бізнесу, так і для персоналу самого лісогосподарського підприємства.

Сертифікація є добровільним процесом і проводиться лише за умови бажання і готовності постійного лісокористувача засвідчити документально стале ведення лісового господарства і лісокористування на підприємстві.

Сертифікація проводиться спеціально акредитованими аудиторськими компаніями шляхом проведення попереднього, основного, планових та позапланових аудитів на підставі контракту.

Сертифікаційні аудити проводяться за спеціальною програмою, яка включає зустрічі з персоналом підприємства, представниками місцевого населення та неурядових екологічних організацій, вивчення плану ведення лісового господарства, перевірка отриманої інформації з реаліями під час вибіркового натурного обстеження місць проведення лісгосподарських операцій та інші процедури.

В результаті основного сертифікаційного аудиту приймається рішення або про присудження письмового свідчення сталого ведення лісового господарства на підприємстві або про необхідність виправлення помічених під час аудиту невідповідностей з Принципами і Критеріями FSC®. В останньому випадку дається час на виправлення невідповідностей, після чого процедура повторюється знову. Після видачі сертифіката аудиторська компанія щорічно проводить контрольне обстеження і продовжує (або призупиняє) дію сертифіката.

2. Охорона праці і техніка безпеки.

Вимоги FSC® щодо охорони праці та техніки безпеки перевищують вимоги національної нормативно-законодавчої бази.

Зокрема робітники, що працюють на заготівлі лісу, мають використовувати такі засоби індивідуального захисту: каску із захистом вух та очей, одяг зі спеціального матеріалу, який неможливо прорізати бензопилою, спеціальні рукавиці та взуття з металевими вставками.

Техніка, що працює в лісі, і транспортні засоби, що здійснюють перевезення людей і вантажів, мають бути споряджені вогнегасниками і аптечками першої допомоги, термін дії яких ще не вичерпаний. Підприємство має забезпечити засобами захисту всіх робітників, які працюють на небезпечному транспорті або з небезпечним обладнанням та/або у шкідливих умовах. Зокрема, в шумних умовах праці (при роботі з бензопилою або на верстатах в деревообробному цеху) робітники мають працювати в захисних навушниках, на вантажно-розвантажувальних роботах – в захисних касках

3. Особливості відведення лісосік та проведення рубок

Вимоги FSC® до практики проведення лісгосподарських заходів базуються на забезпеченні екологічної та соціальної безпеки. При веденні лісового господарства слід всіляко намагатися:

- обмежити застосування суцільно-лісосічних рубок, а також площі лісосік таких рубок;
- відновлювати ліси шляхом природного поновлення;
- застосовувати аборигенні види дерев і чагарників;
- зберігати під час проведення рубок цінні та рідкісні дерева і чагарники, насінники і плюсові дерева, а також важливі для збереження біорізноманіття елементи насаджень – сухостій, повалені, фаутні, поодинокі старовікові дерева тощо;
- обмежити спалювання порубкових решток, залишати їх для перегнивання (цілими або подрібненими спеціальним устаткуванням).

При суцільних рубках слід залишати та охороняти не менш як 10 дерев I ярусу на 1 га (серед яких цінні та рідкісні дерева, насінники і плюсові дерева), цінні та рідкісні чагарники.

При будь-яких видах рубок слід залишати у непорушеному стані:

- окремі елементи насаджень, які є важливими для збереження біорізноманіття (сухостій, повалені, фаутні, дуплясті, поодинокі старовікові дерева тощо);
- ділянки чутливі до водної та вітрової ерозії;
- заболочені ділянки, водні об'єкти;
- куртини підросту.

Такі дерева, елементи насаджень та ділянки забороняється рубати, про що робиться відповідний запис в технологічній карті, а їх місце розташування наноситься на схему розробки лісосіки.

4. Особливості зберігання ПММ на лісосіках, обладнання місць заправки бензопил, поводження у випадках протікання мастила чи пального в техніки, що працює у лісі, збору і утилізації відходів в містах проведення робіт

Велика увага приділяється поводженню з пально-мастильними матеріалами. Зокрема вимагається, щоб пально-мастильні матеріали зберігалися у спеціальних ящиках, заправка бензопил відбувалася у спеціальних місцях, на непроникному покритті (наприклад, товстому поліетилені), щоб унеможливити потрапляння пального або мастила до ґрунту. Техніка, що працює в лісі, не повинна мати протікань масла та пального. Якщо таке протікання трапляється, мастило або пальне слід зібрати з ґрунту за допомогою абсорбенту (тирси), мішечок з якою має бути на кожній одиниці техніки, що працює в лісі. Використаний абсорбент слід зібрати і вивезти з лісової території та утилізувати в екологічно безпечний спосіб (спалити поза межами лісової території).

Те саме стосується промислових та побутових відходів, що утворюються під час виконання лісогосподарських заходів. Їх слід збирати і зберігати в контейнерах, встановлених в спеціальних місцях, а після завершення робіт видалити з лісу екологічно прийнятним способом.

Виконавець: Роман ЯСІНЧАК